

БАЛКАН И ВЕЛИКЕ СИЛЕ У XIX И XX ВИЈЕКУ

Друштво историчара Црне Горе наставља свој добро започети пут. Поред значајних активности на плану популаризације историјске мисли и активирања рада секција, оно је прије двије године поставило себи као сталан и крупан задатак покретање посебне едиције под називом *Прилози настави историје*. Приликом размишљања о значају и сврсисходности издавања ове публикације имало се прије свега у виду унапређење наставе историје у основним и средњим школама у нашој Републици што се види и из наслова саме едиције. Било због још недовољне изучености неких крупних питања из наше новије прошлости, или њихове недовољне заступљености у наставним програмима за основне и средње школе, Друштво је с правом сматрало да покренута едиција може веома корисно послужити наставницима и професорима историје као приручна литература и исто толико допринијети њиховом стручном усавршавању. У циљу реализације ове замисли, Друштво је до сада организовало три семинара за наставнике и професоре историје на којима су са рефератима учествовали угледни предавачи са универзитета и најбоље познаваоци проблема који су били предмет ових скупова — семинара. На првом семинару који је одржан у Котору 1971. године расправљало се о Црној Гори у XX вијеку (радови са овога скупа су објављени као *Прилози настави историје* бр. 1). Савремена епоха и њене идеологије био је предмет другог семинара који је одржан прошле године (саопштења са овог семинара у фази су припреме за штампу о чему се стара посебна редакција). На овомо-дишњем, трећем семинару који је одржан у Будви од 2—4. фебруара расправљало се о Балкану и великим силама у XIX и првој половини XX вијека.

Опредељење за овакву тему било је условљено из више разлога. Ра-

здобље о коме је ријеч, у историјском смислу не представља само балкански већ шире европски и свјетски проблем, а с тим тога оно није довољно ни изучено.

Својим географским размјештајем Балкан чини спону између истока и запада и представља најзначајније стратешко залеђе источног Средоземља. Такав његов положај утицао је да се овај простор кроз историју претвори у осетљиви и немирни полигон на коме су се укрштали а често и празнили најразличитији војнополитички и империјалистички циљеви великих сила. Имајући то у виду, организатор семинара одлучио се да тема буде везана за историју Балкана и његову новију прошлост. Ова начелна тема састојала се из више мањих о којима се на семинару расправљало појединачно, и то: професор др Радован Самарџић: Балкан у оквиру збивања на Медитерану до почетка XX вијека; др Димо Вујовић: Француска и Источно питање у другој половини XIX и почетком XX вијека; др Радоман Јовановић: Спољни фактор у национално-ослободилачким покретима балканских народа у XIX вијеку (1848—1878); др Михаило Војводић: Балкан у одмеравању великих сила пред први свјетски рат; др Радоје Пајовић: Балкан и велике силе у другом свјетском рату; др Мило Стругар: Идејност у настави историје и савременим захтјевима марксистичког образовања школске омладине; др Душан Живковић: Револуција и контрареволуција и др Драгутин Лековић: Марксистичка наука и политика.

Значајно је напоменути да је семинару присуствовао велики број професора и наставника из Црне Горе као и представници Друштва историчара СР Србије.

Радови са семинара биће објављени у *Прилозима настави историје*, бр. 3.

П. Милошевић